

Lærerark til ” De Olympiske Lege - guder, helte og skurke”

Dette er tænkt som et tværfagligt forløb mellem historiefaget og idræt på mellemtrinnet, men kan sagtens tilrettes både yngre og ældre elever. Dog tager beskrivelsen af hvilke Fælles Mål der berøres, udgangspunkt i 4.-6. klasse. Men mere om disse på side 3 i denne lille lærervejledning.

Inden der drages til Grækenland, vil det være klogest at give eleverne en forståelse af tiden. Da de Olympiske Lege startede omkring år 800 f.v.t., nærmede man sig i Danmark slutningen på bronzealderen. Derfor kan man, inden man starter dette forløb, med fordel have arbejdet med kanonpunktet [Solvognen](#).

I Grækenland havde man allerede bosat sig i byer som Athen og Sparta. Selvom disse byer var meget forskellige, bl.a. havde man i en periode i Athen en slags demokrati, dyrkede man efterhånden de samme guder. Dog var der forskel på hvilke byer, der særligt tilbad de enkelte guder. Fx tilskrives guden Athene byen Athens grundlæggelse. Den øverste af guderne var Zeus. Som det beskrives i elevteksten, boede han på bjerget Ólympos og fik derfor tilnavnet Zeus *Olympios*. Dette blev senere brugt til navnet Olympia, hvorfra De Olympiske Lege foregik. Her fandtes ét af verdens syv antikke vidundere, [Zeusstatuen](#). If. kilderne var denne mere end 12 meter høj og belagt med guld. Statuen blev ødelagt sammen med templet omkring år 426, hvor legene blev forbudt. På QR-koden i elevteksten side 2 kan ses en lille, engelsksproget [animation](#) af, hvordan denne statue og templet så ud.

Ofte bruger man året 776 før Kristus som året for de første olympiske lege. Dog har arkæologiske udgravninger sandsynliggjort, at det nok var en smule tidligere. Ellers ved man meget om de antikke lege i Olympia. Tal med eleverne omkring dette, for hvordan kan man vide, det er sket for så længe siden?

Det kan man bl.a. takke skriftlige kilder for. Her er der altså endnu en stor forskel på dansk og græsk historie, idet skriftlige kilder først ses i Danmark omkring vikingetiden. Derimod kan der læses om de olympiske lege i bl.a. [Iliaden](#). Heri kan man bl.a. også læse, at deltagerne var nøgne når de skulle i konkurrence. Prøv at nævne dette for eleverne – det er næppe noget der vil vinde indpas, hvis dette blev genindført...

Som det beskrives i elevteksten, blev de antikke olympiske lege forbudt bl.a. qua kristendommens indtog i området. Desuden var de forskellige bystaters magt efterhånden aftagende, og legene gik i glemmebogen – i hvert fald indtil slutningen af 1800-tallet.

I 1896 så de moderne olympiske lege dagens lys. På forsiden af elevteksten ses det olympiske stadion fra Athen bygget i hvidt marmor. En af de største helte fra dette OL var græske Spyros Louis. Han vandt maratonløbet. Dette forbinder man med oldtidens sagn om soldaten, der løb fra Maraton til Athen. Soldaten løb de cirka 40 km. for at overbringe nyheden om, at et slag var vundet, hvorefter han udmattet udåndede og døde. Selvom denne beretning er samtidig med de antikke olympiske lege, var maratonløb ikke en sportsgren i antikkens OL og var dermed en nyhed i 1896. I dag er et maratonløb 42,195 km. Dette skyldes OL i 1908 i London, hvor ruten blev ændret, så det engelske kongehus kunne være tilskuer ved både start og slut.

Som det beskrives i elevhæftet, rasede debatten længe om, hvorvidt kvinder måtte løbe så langt, og det var først ved OL i Los Angeles i 1984, at kvinder fik lov til at løbe dette lange løb.

Ellers handler teksten på side 6-7 om de store helte – både i antikken og i vores tid. På side syv skal eleverne selv undersøge, hvem disse personer/hold er:

Michael Phelps	(Mest vindende OL-deltager gennem tiderne)
Simone Biles	(Nutidens Larisa Latynina)
Zheng Haohao	(Yngste OL-deltager nogensinde som 11-årig i Paris i 2024)
Eskild Ebbesen	(Flest danske medaljer for mænd ved OL)
Det kvindelige danske håndboldhold	(Flest danske medaljer for kvinder)
Paul Elvstrøm	(Flest danske guldmedaljer)

Du kan med fordel fordele disse personligheder, så man i grupper kan undersøge disse.

Ingen helte uden skurke. Derfor handler elevsiderne 8-9 om skurkene. En af disse er den danske cykelrytter, Knud Enemark Jensen. Historien om den unge dansker er en af de mest tragiske og samtidig omgivet af megen mystik. Desuden skal det nævnes, at doping ikke var forbudt i 1960, men hans død var med til at starte en debat om præstationsfremmende stoffer. Denne debat fik ny energi i 1967, hvor Tom Simpsons, under en bjergetape i Tour de France, døde i amfetaminpåvirket tilstand. Som nævnt i elevteksten, startede de første dopingtest ved OL i Mexico i 1968. Hvis man får lyst til at møde flere OL-skurke, kan denne [artikel](#) bruges. Heri beskrives bl.a., hvordan ingen ville vinde en badmintonkamp i 2012.

Siderne 10-11 i elevhæftet handler om sport og politik. Her er der to nedslag – OL i Berlin i 1936 og Moskva 1980. Mange andre kunne inddrages. Fx München i 1972, hvor israelske deltagere blev taget som gidsler og efterfølgende dræbt. OL 2021 i Tokyo kan også nævnes. Her blev Rusland som nation udelukket, qua manglende dopingkontrol, men nogle af disse atleter deltog stadig (læs evt. mere [her](#)).

"Lille henrivende Inge" deltog i svømmekonkurrencer ved OL i Berlin. Som kun 12-årig vandt hun bronze. Billedet af hende på side 10 kan med fordel vises på tavlen i stort format:

[Commons Wikimedia](#)

Herefter kan man fx tale med eleverne om:

- Hvad ser de på billedet?
- Hvordan opfører personerne på billedet sig?
- Skiller nogen sig ud?

Billedet er fra medaljeceremonien. Som ved de antikke lege har medaljevinderne fået olivenkrans på hovedet, men 12-årige Inge Sørensen er stort set den eneste på billedet, der ikke heiler. Billedet blev senere brugt af modstandsbevægelsen i Danmark under besættelsen, som et nationalt symbol på danskernes modstand mod nazismen.

Toiletter under cykelbanen i Athen. At lyset ikke længere virkede, var ikke det største problem. .

Foto: Lars Allan Haakonsen

OL i 1980 blev ramt af en massiv boykot. 66 lande deltog ikke i legene. Dette var under Den Kolde Krig, så spændingerne mellem øst og vest var store. Det blev OL også et symbol på. Ved vinterolympiaden samme år skete i øvrigt "[Miraklet på isen](#)", hvor et amerikansk amatørhold slog de frygtede russere i ishockey. Sport og politik hænger sammen – især dengang.

Som en sidste opgave på side 11 skal eleverne forestille sig, at OL kommer til Danmark? Hvad vil vi danskere vise frem? Skal der være dressurkonkurrencer ved Rosenborg, skal der køres mountainbike på Himmelbjerget eller spilles beachvolley foran Den lille Havfrue? Lad fantasien få frit løb, men...

Bagsiden af medaljen (side 12 i elevteksten) handler om, at mange af de store idrætsanlæg, der bygges til legene, ikke nødvendigvis benyttes efter, den olympiske ild er slukket. Et af skrækeksemplerne er Athen, hvor bl.a. den store velodrom står ubenyttet hen. Derfor er der ofte debatter om, hvorvidt en by/land skal afholde legene. Således nedstemte Hamburgs borgere et forslag om, at byen skulle byde på legene i 2024.

Fælles Mål i idræt og historie

1	Km
Pace	
5	Min. 54 Sek.
Din hastighed: 10.17 km/t	
Din tid: 5:54	
Hvis du løber 1 kilometer med en pace på 5:53 min/km, så tager det 5:54 og hastigheden er 10.17 kilometer i timen.	
Sluttider:	
Distance	Sluttid
5k	29:30
10k	59:00
15k	1:28:30
20k	1:57:59
Halvmarathon	2:04:28
Marathon	4:08:56

Brug www.viloeber.dk/beregner/pace til at omregne elevens tid fra sit løb til en tid til marathon-distancen.

Indenfor idrætsfagets kompetenceområde "Alsidig idræts-udøvelse" er et af målene efter 5. klassetrin for videns- og færdighedsområdet "Løb, spring og kast", at: "eleven kan udvikle lege og konkurrencer inden for løb, spring og kast". Derfor skal eleverne løbe 100 meter og sammenligne deres resultat med de olympiske rekorder. Maratondistancen er nok lige lang nok til, at eleverne skal afprøve dette, så lad dem løbe en kilometer. Dette kan give eleverne en forståelse for, hvor hurtigt de voksne atleter løber. Det vil være oplagt at inddrage fx længdespring (hvor den olympiske rekord stadig er Bob Beamon fra 1968). På dette [link](#) ses en oversigt over de olympiske rekorder i atletik. Samme tanke gælder, hvis du har mod på at lade dem cykle en kilometer ift. opgave på side 9.

Ellers vil det være oplagt at arbejde med kompetenceområdet "Idrætskultur og relationer". Især videns- og færdighedsområdet "Normer og værdier". For fair play og snyd har, som man kan læse i teksten, altid været i sport. En klasses Diskussion om doping kunne også være interessant. For er det ikke op til den enkelte at bestemme, hvad man må indtage?

I forhold til historiefagets Fælles Mål kan flere videns- og færdighedsområder komme i spil. Indenfor "Kronologi og sammenhængsforståelse" vil det være oplagt at tale med eleverne om, hvorfor legene stoppede. Dette brud skyldtes bl.a. kristendommen, som var et brud med den tidligere gudsopfattelse.

Billedet af lille henrivende Inge på medaljeskamlen er en god kilde til brug i "Kildearbejde". Her vil der med fordel kunne introduceres forskellige kildekritiske begreber, ligesom der kan tales om historiske problemstillinger; fx hvorfor mon billedet (og Inge) blev brugt af nogle modstandsbevægelser under besættelse.

Kilder:

Podcast om de antikke olympiske lege

<https://historica.dk/deolympiskelege/>

Følgende artikler er inddraget i elevhæftets tekst

[Rekordmange kvinder kæmper om guldet](#)

[Atleter i antikken - atleter fra antikken til i dag](#)

[Blod, snyd og politik](#)

[Fra kinesiske urter til anabolske steroider](#)

Verdens bedste nyheder, 5. august 2021.

Nationalmuseet.

DR, 6. august 2016.

DR, 19. juli 2016.

Billedoversigt

Billederne til "De Olympiske Lege - guder, helte og skurke" kommer fra:

Usain Bolt

Fernando Frazão/Agência Brasil

[Commons Wikimedia](#)

Pierre de Coubertin

[Commons Wikimedia](#)

Foto af Zanes-piedestalerne i Olympia

Jean Housen, [Commons Wikimedia](#)

Larisa Latynina

[Commons Wikimedia](#)

Foto af medaljeceremoni med Inge Sørensen

[Commons Wikimedia](#)

AI-genereret billede af Eiffeltårnet og de olympiske ringe.

[Billede af myshoun fra Pixabay](#)

Øvrig grafik og billeder er egne fotos eller benyttet med tilladelse fra canva.com.